

Asia: VN/1972/2020

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston koulutuspoliittiseksi selonteoksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset selontekoa koskevat kommentit

Tradenomiliitto TRAL ry kiittää mahdollisuudesta lausua Sanna Marinin hallituksen koulutuspoliittiseen selontekoon. Selonteossa esitetään kohti 2040-lukua ulottuva koulutuksen ja tutkimuksen visio ja linjataan tarvittavat voimavarojen, rakenteiden ja ohjauksen muutokset, joilla vastataan ja vaikutetaan muun muassa kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutostekijöihin. Nykytilan tarkastelu ja kehittämistarpeiden tarkastelu säännöllisin väliajoin on tarpeellista, mutta paikoin selonteossa on esitetty toimenpiteitä, joissa pelkkä tavoite muutokselle vaikuttaa olevan suurempi itseisarvo kuin tavoite tarpeeseen muutokselle. Selonteossa tunnustetaan, että Suomessa on vahva, laadukkaaseen ja vaikuttavaan kasvatukseen, koulutukseen, tutkimukseen ja kulttuuriin rakentuva sivistysperusta, mutta silti selonteossa paikoin halutaan keskittyä muuttamaan sitä, mikä meillä on hyvin toimivaa, kuten koulutusjärjestelmämme rakenne. Laadukas koulutuspolku varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle luo perustan työuran aikaiseen osaamisen kehittämiseen ja jatkuvalle oppimiselle.

Kommentit lukuun 2. Visio/tavoitetila – koulutus ja tutkimus kohti 2040-lukua

Tavoitetila nostaa suomalaisten koulutus- ja osaamistaso maailman kärkeen on erinomainen tavoitetila. Tavoitetilassa esitetään kuitenkin koulutuksen ja tutkimuksen merkitys yksisuuntaisesti yhteiskuntaa ja työelämää uudistavana tekijänä, mutta tavoiteltavaa olisi aktiivinen vuorovaikutus koulutuksen ja työelämän toimijoiden välillä, jolloin koulutus uudistuisi paremmin työelämän tarpeita vastaavaksi. Yhteistyötä etenkin korkeakoulutuksen ja työelämän toimijoiden kanssa tulee lisätä ja luoda kannusteet siihen.

Kommentit lukuun 3.1 Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.2 Toinen aste

Toisen asteen koulutuksen laadusta ja sen mahdollistavista resursseista on huolehdittava, jotta se antaa hyvät lähtökohdat jatko-opintoihin siirtyessä. Korkeakoulujen tehtävä ei ole paikata aiempien koulutusasteiden osaamisvajeita.

Kommentit lukuun 3.3 Korkeakoulut

Selonteon tavoitteen mukaisesti vuonna 2030 vähintään 50 % nuorista aikuisista suorittaa korkeakoulututkinnon, aloittajien määrää korkeakoulutuksessa lisätään vuoteen 2030 saakka ja korkeakoulutukseen suunnataan tämän vaatimat taloudelliset lisäresurssit.

Mekaaninen aloituspaikkojen lisääminen ei automaattisesti nosta koulutus- ja osaamistasoa, mikäli taloudelliset lisäresurssit eivät kohtaa realistisia kuluja, jolloin todennäköisesti joudutaan tinkimään laadusta. On myös hyvä huomioida, että esimerkiksi ammattikorkeakoulusektorilla on viimeisen vuosikymmenen aikana leikattu rahoitusta ja samaan aikaan lisätty uusia tehtäviä ilman lisäresursseja. Nyt lisätyt aloituspaikat ja niihin luvatut lisäresurssit eivät kokonaiskuvassa vielä paikkaa aiemmin muodostunutta rahoitusaukkoa.

Aloituspaikkojen lisäämistä tärkeämpää olisi tavoite läpäisyasteen kasvattamisesta ja toimenpiteet siihen. Mekaaninen aloituspaikkojen lisääminen ei myöskään voi olla ratkaisu parantaa ensimmäistä tutkintoon suorittavien lisäämistä. Tutkintoon johtava (saman tasoinen) koulutus ei voi olla ainoa jatkuvan oppimisen tapa ja osaamiseen kehittämiseen.

Tradenomiliitto pitää erittäin tärkeänä, että lisäaloituspaikat suunnataan painotetusti niille aloille ja alueille, joilla on koulutuskysyntää ja erityisesti aloilta, joilta työllistytään hyvin.

Selonteon mukaan hallitus valmistautuu uudistamaan korkeakoululainsäädäntöä ja rakenteita tulevaisuudessa siten, että nykyistä moninaisemmat, alueellisista ja oppijan tarpeista lähtevät toimintatavat sekä uuden tiedon siirtymisen työelämän ja elinkeinoelämän käyttöön tutkimuksessa ja TKI-työssä mahdollistuvat. Samassa yhteydessä tarkastellaan korkeakoulujen koulutusvastuiden säätelyä sekä parannetaan korkeakoulujen tutkintorakenteen toimivuutta, puretaan päällekkäisyyksiä ja tarpeettoman pitkiä koulutuspolkuja.

Tradenomiliiton mielestä suomalaista korkeakoulujärjestelmää tulee kehittää dualimallin pohjalta. Tarvitsemme jatkossakin vahvaa ammattikorkeakoulujen tuottamaa työelämälähtöistä korkeakoulutusta tieteelliseen tutkimukseen painottavien tiedekorkeakoulujen ohella. Jatkossakin molemmilla koulutussektoreilla tulee olla tutkintojen anto-oikeus alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon asemaa tulee parantaa ja selkiyttää muun muassa muuttamalla tutkintonimike muotoon maisteri (AMK).

Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen pitää lähteä enemmän oppimisen ja osaamisen näkökulmasta kuin aluekehittämisen. Yhteistyö dualimallin molempien toimijoiden kesken on mahdollista monilta osin ja sitä voidaan toteuttaa alueiden lähtökohdista sopivin tavoin. Yhteistyötä voidaan kehittää nykyisen lainsäädännön puitteissa, mutta tähän tarvitaan kannusteita.

Kommentit lukuun 3.4 Tiede ja tutkittu tieto

-

Kommentit lukuun 3.5 Vapaa sivistystyö

-

Kommentit lukuun 3.6 Jatkuva oppiminen – työuran aikainen oppiminen

-

Kommentit lukuun 3.7 Opetus-, ohjaus- ja muu henkilöstö

-

Kommentit lukuun 3.8 Taide- ja kulttuurikasvatus ja -opetus ja taiteen perusopetus

-

Kommentit lukuun 3.9 Opintotuki

-

Kommentit lukuun 3.10 Ruotsinkielisen koulutuksen tilanne, tavoitteet ja toimenpiteet

-

Kommentit lukuun 3.11 Maahanmuuttajataustaisten oppiminen ja oppimispolut

-

**Kommentit lukuun 4. Koulutus- ja tutkimusjärjestelmän tilannekuva ja keskeiset muutostekijät.
Pyydämme tarvittaessa kirjaamaan vain tiiviin yleisen lausunnon luvusta ja yksityiskohtaisesti vain tärkeimmät kommentoitavat tai mahdollisesti puuttuvat asiat**

-

Hirvonen Henna
Tradenomiliitto TRAL ry